

Tiltaksliste for biologisk mangfold, 2025-2028

Tiltak	Hovedansvar	Støtteansvar	Status for tiltak 2024	
Delmål 1. Forbedret kunnskapsgrunnlag om det biologiske mangfoldet i Oslo				
1.1	Supplere og oppdatere kommunens naturdatabase (naturkartlegging) Gjennomføre årlige supplerende kartlegginger av naturtypelokaliteter og artskartlegging. Dette omfatter både kartlegging av arealer som ikke tidligere har vært kartlagt, og rekartlegging av tidligere kartlagte arealer. Tiltaket er igangsatt, men kunnskapsgrunnlaget må utvikles kontinuerlig.	Bymiljøetaten		Videreføres
1.2	Kartlegge fremmede arter med økologisk risiko og alvorlige plantesykdommer Gjennomføre særskilt kartlegging av fremmede arter med økologisk risiko, altså arter som har et invasjonspotensiale og en negativ økologisk effekt på hjemmehørende arter og på alvorlige plantesykdommer. Tiltaket holdes adskilt fra den overordnede naturtypekartleggingen fordi metodikken som benyttes er noe annerledes og fordi andre arealer er aktuelle for denne type kartlegging. Av plantesykdommer vil det hovedsakelig fokuseres på planteskadegjøreren <i>Phytophthora</i> som kan utgjøre en stor trussel for trær.	Bymiljøetaten		Videreføres
Delmål 2. Sikring av arealer for naturmangfold				
2.1	Prinsipp om arealnøytralitet I kommuneplanens arealdel, som er på offentlig høring i 2023, er det foreslått å innføre et prinsipp om arealnøytralitet, det vil si krav om arealkompensasjon for forringelse av arealer med biologisk mangfold. Kommuneplanens arealdel vil fremmes i en egen sak for bystyret.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Videreføres
2.2	Påvirke rammebetingelser for biologisk mangfold Vurdere behovet for å jobbe opp mot staten for å revidere og styrke lovverket for å sikre tilstrekkelige hjemler for kommunen til å stille krav til naturvern og naturrestaurering, som en oppfølging av Naturavtalen. Arbeidet med rammebetingelser kan også inkludere andre temaer, som å fremme nye nasjonale tiltak for å begrense skadelige fremmede arter, for eksempel gjennom ytterligere begrensning på innførsel/salg. Det er også aktuelt å samarbeide med staten og nabokommuner for å begrense nedbygging som truer naturverdier.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten	Videreføres

2.3	Kartlegge arealer med potensiale for etablering eller restaurering av natur Kartlegge og utarbeide et kartlag som synliggjør hvilke av Oslos arealer som egner seg for etablering, reetablering eller restaurering av natur og hvilke naturtyper som lar seg restaurere hvor. Kartlaget vil sammen med kartlagene <i>verdifulle naturtyper og restaurerte naturmiljøer</i> gi et grunnlag for å analysere hvor det er mangel på arealer/behov for å skape sammenheng for å sikre utvalgte rødlistede arter og naturtyper.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Nytt tiltak
2.4	Gjennomgå gamle reguleringsplaner Gjennomgang av reguleringsplaner på arealer der det er kartlagte naturtyper som Oslo har et spesielt ansvar for å ta vare på. Utarbeide en prioritert oversikt over hvilke reguleringsplaner det er viktigst å få vurdert om har behov for omregulering og oppdatering av avgrensning eller bestemmelser for å sikre verdifulle naturtyper.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Nytt tiltak
Delmål 3. Styrket skjøtsel og forvaltning av naturverdier				
3.1	Revidere og utarbeide nye forvaltnings- og skjøtelsesplaner (Hovedøya og Skøyenparken) Tiltaket inkluderer å revidere og utarbeide nye forvaltnings- og skjøtelsesplaner for Hovedøya samt utarbeide ny skjøtelsesplan for Skøyenparken. Tiltaket vil gjennomføres etter at supplerende naturkartlegginger for områdene er fullført. Fortløpende vurdere om det bør utarbeides forvaltnings- og skjøtelsesplaner for andre biologisk viktige og verdifulle arealer/områder.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.2	Overvåke biologisk mangfold Overvåke status for verdifulle naturtypelokaliteter gjennom å oppsøke utvalgte kartlagte naturtyper. Fokus vil være på utvalgte naturtyper, men også utvalgte truede arter vil vurderes i arbeidet. Blomsterenger vil overvåkes årlig (inkl. areal og antall). Kommunen samarbeider med frivillige og profesjonelle kompetansemiljøer om dette tiltaket.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.3	Skjøtsel av blomsterenger mv. Gjennomføre hensiktsmessig skjøtsel for å ivareta intakte og restaurerte blomsterenger, der beiting og bruk av høy inngår som sentrale elementer. Blomsterenger inkluderer åpen grunnlendt kalkmark, slåtteeenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger. Bymiljøetaten har siden 2016 etablert og/eller restaurert 40 blomsterenger.	Bymiljøetaten		Videreføres

3.4	Naturvennlig park- og friområdeforvaltning Ivareta biologisk mangfold og tilrettelegge for mer vill natur og pollinatorvennlige vekster i kommunens forvaltning av parker og friområder.	Bymiljøetaten, bydelene		Videreføres
3.5	Skjøtsel av amfibiedammer Gjennomføre enklere skjøtselstiltak ved amfibiedammer der det ikke er behov for omfattende restaurering. Tiltak omfatter fjerning av vegetasjon i og ved dammene.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.6	Skjøtsel av restaurert myr Gjennomføre oppfølgende skjøtsel av restaurerte myrer i Oslo kommunes skoger. Bymiljøetaten har i perioden 2019-2021 restaurert 11 myrer i Nordmarka og Østmarka. Flere av de restaurerte myrene har behov for oppfølgende skjøtsel de første årene etter restaurering, særlig fjerning av oppslag av løvtrær. Behovet vil vedvare ettersom flere myrer vil bli restaurert fremover.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.7	Skjøtsel av biologisk verdifulle skogmiljøer Gjennomføre skjøtselstiltak for å opprettholde og tilbakeføre verdier i skogmiljøer i byggesonen og i Marka, med fokus på skogmiljøer som er kartlagt som naturtyper.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.8	Skjøtsel av store gamle enkelttrær Tiltaket omfatter blant annet fristilling av biologisk viktige store trær ved å fjerne oppslag av småtrær i nærheten.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.9	Bekjempe fremmede arter og villfyllinger Gjennomføre målrettede tiltak og kampanjer for å øke andelen hageavfall som leveres på hageavfallsmottak, redusere mengden hageavfall som dumpes i naturområder, samt øke kunnskapen og bevisstheten rundt spredning av fremmede plantearter og plantesykdommer. Bymiljøetaten har gjennom flere år kartlagt villfyllinger med hageavfall i kommunen, men det er behov for å supplere denne kartleggingen for å få enda bedre oversikt. Det vil i tillegg gjennomføres konkrete oppryddingstiltak i eksisterende villfyllinger. Grove overtredelser vil politianmeldes. Det kan i denne sammenheng være aktuelt med målrettede tiltak mot særlig problematiske fremmede arter, som parkslirekne.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten	Videreføres
3.10	Styrke allerede iverksatte tiltak mot fremmede problematiske plantearter Styrke arbeidet med å bekjempe fremmede problematiske plantearter i Oslo, blant annet gjennom å prioritere innsats mot flere arter og på flere områder i kommunen.	Bymiljøetaten		Videreføres

Delmål 4. Økt informasjonsarbeid og samarbeid om biologisk mangfold				
4.1	Informere om biologisk mangfold (seminar, skilting, digital informasjon, medieutspill mv.) Tiltaket inkluderer å arrangere seminar om ivaretagelse og skjøtsel av natur rettet mot borettslag, sameier, velforeninger, organisasjoner og interesseforeninger i kommunen, samt konkrete informasjonstiltak som skilting og forbedret digital informasjon på kommunens nettsider. Det vil tilstrebes samarbeid med kompetansemiljøer i frivillige organisasjoner i planleggingen av seminarer og annet informasjonsarbeid.	Bymiljøetaten		Videreføres
4.2	Kommunikasjonsstrategi for biologisk mangfold Utarbeide en omforent plan for hvordan Oslo kommune skal formidle viktigheten av å ivareta Oslos natur og biologiske mangfold. Strategien skal avklare begrepsbruk og prioritere viktige kommunikasjonsområder og felles budskap.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Vann- og avløpsetaten, Renovasjons- og gjenvinnings- etaten, Regionkontor Landbruk	Nytt tiltak
Delmål 5. Bærekraftig høsting og gjenoppbygging av bestander				
5.1	Utarbeide statusrapport for truede arter Statusrapporten skal danne grunnlag for ivaretagelse, gjenoppbygging og eventuelt reintroduksjon av bestander av truede arter. De mest truede artene og arter som Oslo har et spesielt nasjonalt og internasjonalt ansvar for, skal prioriteres.	Bymiljøetaten		Videreføres
5.2	Etablere fredningsområder for marine organismer Fredningsområde for hummer ble etablert i 2022. Vurdere å etablere marint vern av Oslofjorden og/eller fredningsområder for andre marine arter.	Bymiljøetaten		Videreføres
Delmål 6. Restaurering og ivaretagelse av natur				
6.1	Restaurere myr Tiltaket innebærer å restaurere grøftede myrer i Oslo kommunes skoger for å øke verdien for biologisk mangfold, og som tiltak for karbonlagring, klimatilpassning og økt opplevelsesverdi. Aktuelle myrer for restaurering vil vurderes fortløpende, og rikmyrer og sumpskog vil prioriteres. Bymiljøetaten har i løpet av de siste årene restaurert flere myrer i kommuneskogen ved hjelp av tilskuddsmidler fra Miljødirektoratet og Statsforvalteren, samt med egne driftsmidler.	Bymiljøetaten		Videreføres
6.2	Restaurere blomsterenger mv. Tiltaket inkluderer restaurering av arealer med åpen grunnlendt kalkmark, slåtteeenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger som er forringet av gjengroing, fremmede arter eller andre	Bymiljøetaten		Videreføres

	utfordringer. Det vil i tillegg utarbeides skjøtselsplaner for å ivareta de biologiske kvalitetene i blomsterengene. Det er også aktuelt å bidra til kartlegging og støtte opp om etablering og restaurering av blomsterenger i privat regi.			
6.3	Restaurere amfibiedammer Tiltaket innebærer å restaurere amfibiedammer som står i fare for å gro igjen, først og fremst i byggesonen. Igjenfylling og gjengroing av dammer er den største trusselen for amfibier nasjonalt og lokalt. Tiltaket vil bidra til at kommunen kommer opp på et godt skjøtsels- og forvaltningsnivå for en del av de viktigste dammene innenfor byggesonen. Restaurering av amfibiedammer har også flere positive effekter for annet biologisk mangfold som fugler, vannplanter, en rekke vanntilknyttede insekter og andre virvelløse dyr. Etablering av amfibiehotell kan være aktuelt som et supplerende tiltak.	Bymiljøetaten		Videreføres
6.4	Restaurere vassdragsnatur Utrede og gjennomføre restaureringstiltak for å heve habitatkvaliteten i og langs vassdrag, med hovedfokus på Alnavassdraget. Et aktuelt restaureringstiltak er å etablere og styrke kantsoner langs vassdragene slik at de får en god økologisk funksjon. Utbedring av vandringshindre, primært ved fjerning av bekkelukkinger og sekundært ved etablering av fiskepassasjer, er andre viktige restaureringstiltak. Kommunen skal søke å restaurere minst én lengre delstrekning av et vassdrag per år.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres
6.5	Restaurere marin natur Bymiljøetaten skal gjennomføre et eller flere pilotprosjekter med reetablering av ålegress i kommunens sjøareal. Klimaetaten har i 2021, med bistand fra Bymiljøetaten, kartlagt forekomster og egnede arealer for reetablering av ålegress innenfor kommunens grenser. Reetablering av ålegress har potensial for å øke marin karbonlagring, i tillegg til at ålegressenger er en svært viktig marin naturtype. Internasjonalt, særlig fra Sverige, finnes det mye erfaring fra tilsvarende prosjekter som gir et godt kunnskapsgrunnlag for å gjennomføre vellykkede prosjekter. Bymiljøetaten skal også vurdere å etablere kunstige rev utenfor kommunalt forvaltede arealer. Dette kan gjennomføres i samarbeid med undervisningsinstitusjoner og/eller frivillige organisasjoner. Etableringen av kunstige rev i forbindelse med utbyggingen av Tjuvholmen, demonstrerte hvor raskt marint biologisk mangfold kan reetablere seg ved godt planlagte prosjekter. Det skal også vurderes å ansette en koordinator for marin restaurering.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Oslo Havn KF	Videreføres

6.6	<p>Styrke truede treslag Styrke kommunens innsats for truede treslag, gjennom å plante treslag som alm og ask i prosjektet Oslotrær.</p>	Plan- og bygningssetaten	Bymiljøetaten	Videreføres
6.7	<p>Ikke tillate privat hogst og inngrep i gammelskog og myr i privat skog Gammelskog og myr har et rikt artsmangfold og må bevares. Etter forskrift om skogbehandling og skogsdrift i Oslo og nærliggende kommuner § 7, skal planlagt hogst godkjennes av kommunen. Kommunen kan i denne forbindelse nekte hogst eller gi pålegg om hvordan hogsten skal gjennomføres dersom hogsten kan føre med seg vesentlig ulempe for friluftsliv, naturmiljø, landskap eller kulturminne. Tiltaket innebærer å vurdere hvilke instruks kommunen bør gi til Regionkontor Landbruk slik at det ikke innvilges søknader om hogst og andre inngrep i gammelskog og myr som gir negative konsekvenser for naturmangfold og klima.</p>	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten	Videreføres
6.8	<p>Begrense nye landbruksveier Landbruksveier gir store og irreversible inngrep i naturområder, og bidrar til å true artsmangfoldet. Det er allerede et omfattende nettverk av skogsbilveier i Marka, og nye veier bør unngås eller begrenses så langt mulig. Etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksvei § 2-1 kan nybygging og ombygging av landbruksveier ikke iverksettes uten skriftlig tillatelse. Kommunens myndighet er delegert til Regionkontor Landbruk for landbruksvei som er 500 meter og for landbruksveier større enn 500 meter er bystyret selv myndighet. Tiltaket innebærer å vurdere hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for instruks til Regionkontor Landbruk, for å sikre at veisøknader innvilges kun helt unntaksvis.</p>	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten, Klimaetaten	Videreføres

Tiltaksliste for bærekraftig og redusert forbruk, 2025-2028

Tiltak	Hovedansvar	Støtteansvar	Status for tiltak 2025	
Satsningsområde 1. Grønne innkjøp og redusert forbruk i kommunen				
1.1 Styrke arbeidet med miljøledelse og miljøsertifiseringer				
1.1.1	Være en pådriver for at kommunens virksomheter setter fokus på bærekraftig og redusert forbruk og sirkulære løsninger i sin miljøledelse gjennom de vedtatte miljøsertifiseringssystemene ISO 14001 eller Miljøfyrtårn.	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	
1.1.2	Være en pådriver for en helhetlig tilnærming til planlegging, budsjettering, styring og rapportering av data for bærekraftig og redusert forbruk og sirkulære løsninger.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Justeres og videreføres
1.1.3	Identifisere pilotprosjekter innen ombruk for å fremme sirkulær praksis gjennom miljøledelse og sikre overføringsverdi til videre arbeid. Koble prosjektene til miljøledelse gjennom relevante indikatorer og finne metoder for å hente ut og bruke data på ombruk og sirkularitet.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
1.1.4	Implementere sirkulære løsninger i etatens miljøledelsessystem, ISO14001 med mål om å styrke arbeidet med ombruk, bærekraft og sirkularitet.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
1.1.5	Videreutvikle indikatorsettet for bærekraftig og redusert forbruk. Etablere arbeidsrutiner for datainnhenting, analyse og publisering av indikatorer for bærekraftig og redusert forbruk, herunder indikatorer for forbruksbasert, indirekte utslipp.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Utviklings- og kompetanse-etaten, FutureBuilt	Videreføres
1.2 Gjøre sirkulære bygg/løsninger til standard i kommunens egne bygge- og anleggsprosjekter				
1.2.1	Ta i bruk digitale systemer for oversikt over byggematerialer og komponenter, og på sikt bidra til utviklingen av åpne markedsplasser for materialer og komponenter for ombruk.	Oslobygg KF	Plan- og bygningsetaten, Eiendoms- og byfornyelses-etaten, Bymiljøetaten, Renovasjons- og gjenvinnings-etaten	Videreføres
1.2.2	Følge opp innspill til endringer i Direktoratet for byggkvalitets veileder for ombruk av byggevarer samt teknisk forskrift for rehabiliteringer.	Plan- og bygningsetaten	Oslobygg KF, FutureBuilt, Utviklings- og kompetanse, Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten	Videreføres

1.2.3	Innføre krav om at forslagsstillere i arbeid med reguleringsplan vurderer mulighetene for ombruk av eksisterende bygg, bygningsdeler og materialer i planområdet, innenfor gjeldende lov/forskrift. Se på mulighetene for å kreve at søker ved søknad om rivning utarbeider en plan for ombruk av byggematerialer og gjenstander. Vurdere behovet for en begrunnelse inkludert klimagassregnskap som viser hvorfor bygget skal rives framfor å rehabiliteres.	Plan- og bygningsetaten	Oslobygg KF	Justeres og videreføres
1.2.4	Veilede saksbehandlere og utbyggere for gjennomføring av tiltak relatert til redusert materielt forbruk i byggeprosjekter.	Plan- og bygningsetaten		Videreføres
1.2.5	Ta initiativ til lovendringer, slik at det blir enklere å kreve ombruk av bygninger og bygningsmaterialer.	Plan- og bygningsetaten		Nytt tiltak
1.2.6	Pilotprosjekt med entreprenør og forskningsaktører for å kartlegge forbedringspotensialet for materialgjenvinning og avfallsminimering på byggeplasser.	Oslobygg KF	Plan- og bygningsetaten, FutureBuilt	Justeres og videreføres
1.2.7	Jobbe systematisk med å redusere klimafotavtrykk internt i egne prosjekter, gjennom mer rehabilitering, sikre gode tomter som muliggjør lave klimagassutslipp fra materialbruken, og valg av materialer med lave klimagassutslipp.	Oslobygg KF		Justeres og videreføres
Satsningsområde 2. Tilrettelegge for, samarbeide med og støtte aktører utover kommunen				
2.1 Tilrettelegge for og bidra til lokale ordninger for bærekraftig og redusert forbruk				
2.1.1	Tilrettelegge for møteplasser og arenaer for å skape positive synergier på tvers av sirkulære aktører og sektorer gjennom Nettverk for bærekraftig og redusert forbruk.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten	Justeres og videreføres
2.1.2	Utlån av lokaler/uteområde for arrangementer/møter/aktiviteter innen gjen-/ombruk, reparasjon, bytting.	Deichman	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, bydelene, Bykuben, Bymiljøetaten	Justeres og videreføres
2.1.3	Videreføre tjeneste for levering av restlopper.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
2.1.4	Oppfordre utbyggere til å sette av areal til dele-, reparasjons-, bytte- og utlånsordninger.	Plan- og bygningsetaten	FutureBuilt	
2.1.5	Samarbeide med frivillige og private aktører og bidra til pilotprosjekter, blant annet i boligsameier, borettslag og velforeninger.	Bymiljøetaten	Bykuben, FutureBuilt	Videreføres
2.1.6	Tilrettelegge for utlån av verktøy, symaskiner og annet utstyr.	Deichman	Bydelene	

2.1.7	Tilrettelegge for utlån og sambruk av utstyr til sport/friluftsliv/aktiviteter, og følge opp anbefalinger fra Kunnskapsgrunnlaget om utlånsordninger for sport og fritidsutstyr i Oslo fra 2024.	Bymiljøetaten	FRIGO, bydelene	Justeres og videreføres
2.1.8	Videreføre tøybleietilskudd til Oslos innbyggere.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
2.2 Bidra til samarbeid mellom offentlige og private aktører for bærekraftig og redusert forbruk				
2.2.1	Videreføre og videreutvikle tiltak for ombruk av farlig avfall fra husholdningene som kommer inn til Renovasjons- og gjenvinningsetaten sine avfallsanlegg.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
2.2.2	Videreføre og videreutvikle tiltak for å øke ombruket av varer og produkter som kommer inn til REG sine avfallsanlegg, (inkl. elektriske og elektronisk produkter).	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
2.2.3	Delta i et samarbeid med Sirkulær Ressursentral og Ombygg (ombrukslageret) om ombruk av byggematerialer og komponenter i Oslo by.	Oslobygg KF	Eiendoms- og byfornyelses-etaten, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, FutureBuilt, Bykuben	Justeres og videreføres
2.2.4	Videreføre og videreutvikle uttak av byggematerialer som kommer inn til REGs gjenbruksstasjoner.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
2.2.5	Tilgjengeligjøre materialer, komponenter og interiørartikler fra kommunale virksomheter (prosjekter/riving og rehabilitering og oppgradering av bygninger) som ikke skal brukes.	Oslobygg KF, alle	Utviklings- og kompetanse-etaten	Videreføres
2.2.6	Bidra til fokus på bærekraftig og redusert forbruk i samarbeid med utdanningsinstitusjoner.	Bykuben	Utviklings- og kompetanse-etaten, Bymiljøetaten, Klimaetaten	
2.2.7	Samarbeid med næringslivet for økt fokus på bærekraftig og redusert forbruk gjennom Næring for klima.	Klimaetaten	Bymiljøetaten	
2.2.8	Tilrettelegge for arenaer og dialog via Næring for Klima og Oslo Business Region for å knytte sammen aktører, muligheter og behov.	Klimaetaten, Oslo Business Region	Bykuben, Bymiljøetaten	
2.2.9	Samarbeide med ulike aktører for å teste ut og fremme sirkulære modeller for forbruk og deling blant andre forskningssenteret INCLUDE, Cicero, elife og Nydalen fabrikker.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, Bykuben, FutureBuilt	Videreføres

Satsningsområde 3. Kunnskap og kommunikasjon

3.1 Fremme bærekraftige forbruksmønstre gjennom kommunikasjonsarbeid ut mot innbyggerne og næringslivet

3.1.1	Løfte frem sirkulære og innovative løsninger, samarbeid og forbilder og fremme lokale ordninger for ombruk, bruksalg, redesign, reparasjon, utlån, deling, leie, leasing, bytte- og delingsordninger gjennom kommunens kanaler.	Klimaetaten, Bymiljøetaten, Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, Plan- og bygningsetaten, Bykuben, FutureBuilt, bydelene		Videreføres
3.1.2	Tydeliggjøre og markedsføre bibliotekenes rolle som ombruksarena for bøker, andre medier og verktøy.	Deichman	Klimaetaten	Videreføres
3.1.3	Tilrettelegge for nettverks- og kunnskapsbygging med aktører i offentlig og privat sektor gjennom arrangementer, kommunikasjon og rådgiving.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, FutureBuilt, Klimaetaten, Bykuben	Videreføres
3.1.4	Etablere en felles kommunikasjonsplattform i Oslo kommune for informasjon om og synliggjøring av sirkulære tilbud som kan bidra til bærekraftig og redusert forbruk.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, Bykuben, Klimaetaten, Utviklings- og kompetanse-etaten	Justeres og videreføres
3.1.5	Videreutvikle arbeidet med å besøke Oslos innbyggere for å gi personlig veiledning og motivere til kildesortering, bærekraftig og redusert forbruk.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres

3.2 Øke kompetanse i kommunen og tilrettelegge for samhandling og koordinering om bærekraftig og redusert forbruk

3.2.1	Koordinere et tverrkommunalt og interkommunalt nettverk for erfaringsutveksling, kompetanseheving og samarbeid om bærekraftig og redusert forbruk.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.2.2	Formidle og veilede virksomheter om strategi, tiltaksliste og indikatorer for bærekraftig og redusert forbruk.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.2.3	Bidra til testing/pilotering av sirkulære løsninger som kan føre til redusert forbruk i kommunens egne virksomheter, prosjekter og drift.	Bymiljøetaten	Bykuben, Klimaetaten, Utviklings- og kompetanse-etaten	Nytt og skalerbart tiltak
3.2.3	Benytte materialer fra ombrukslager i prosjekter, og levere brukbare overskuddsmaterialer fra prosjekter til ombrukslageret.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
3.2.4	Ombruk av blomsterløk, og videreutvikling av tilbudet til innbyggere.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak

3.2.5	Kartlegge og foreslå tiltak på de områdene innen strategi for bærekraftig og redusert forbruk der det mangler et godt kunnskapsgrunnlag.	Bymiljøetaten	Utviklings- og kompetanse-etaten	Videreføres
3.2.6	Gjennom veiledning, kompetansedeling og seminarer stimulere Oslos arrangører til å gjennomføre mest mulig klima- og miljøvennlige arrangementer.	Kulturetaten		Videreføres
3.3 Fremme bærekraftige og sirkulære forbruksmønstre gjennom skole og barnehagesektor				
3.3.1	Opplæring, informasjonsmateriell og aktiviteter om bærekraftig og redusert forbruk til skoler, barnehager og fritidsklubber.	Bymiljøetaten, Utdanningsetaten	Bykuben, Bydelene, Klimaetaten	Videreføres
3.3.2	Videreføre SirkulÆR, et tilpasset opplegg for klasser fra Osloskolen med undervisning/opplæring i sirkulær økonomi og kildesortering.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
3.3.3	Videreutvikle læringsportalen klimaskolen.no innen tema bærekraftig og redusert forbruk.	Utdanningsetaten	Bymiljøetaten, Klimaetaten	Videreføres
3.3.4	Videreutvikle prosjektet Klimapilotene innen tema bærekraftig og redusert forbruk.	Klimaetaten	Bymiljøetaten, Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, Utviklings- og kompetanse-etaten	Videreføres
3.3.5	Videreutvikle ordningen med å gjøre ombruksmaterialer fra Renovasjons- og gjenvinningsetaten sine avfallsanlegg tilgjengelig for Osloskolen.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres

Tiltaksliste for urbant landbruk, 2025-2028

Tiltak	Hovedansvar	Støtte	Status for tiltak 2025	
1. Areal for urbant landbruk				
1.1	Ivareta at urbant landbruk vurderes i planprosesser og byutviklingsprosjekter.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres
1.2	Tilby utleie av ledig kommunalt areal som egner seg til urbant landbruk og følge opp aktørene som får leie. Gjelder ikke lokaler.	Bymiljøetaten		Videreføres
1.3	Regenerativt landbruk i to kommunale besøksgårder: <ul style="list-style-type: none"> - Fortsette å utvikle og ta i bruk de regenerative metodene Sørli besøksgård drives etter med kompost, aktiv styring av beite og minimal jordbearbeiding - Fortsette å drifte Bogstad Gård etter regenerative metoder 	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
1.4	Barnas bed: Plante ca. 15 grønnsaksbed i nærheten av barnehager og skoler. Når mulig invitere barnehagebarn til å delta på selve planting.	Bymiljøetaten		Videreføres
2. Urbant landbruk som verktøy for kommunen				
2.1	Øke antallet frukttrær innenfor byggesonen i Oslo kommune i samarbeid med jobbprosjekter for ungdom.	Plan- og bygningsetaten v/Bykuben og Oslotrær	Bydelene	Justeres og videreføres
2.2	Videreutvikle Geitmyra skolehage som kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet.	Utdanningsetaten		Videreføres
2.3	Pilotprosjekt på Deichman Torshov: Oslos første bibliotek med spiselig takhage. Utvikle bibliotekene som utstillingsvinduer og kunnskapsbaser for urbant landbruk.	Deichman	Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten v/Bykuben	Justeres og videreføres
3. Samarbeid og kunnskap				
3.1	Bygge opp kompetanse om metoder for lagring og foredling av egne grønnsaker og kjøtt på Sørli gård.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres

3.2	Utvikling av urbant landbruk på Veterinærhøgskolen med vekt på ulike samarbeidstiltak som utvikler området, tar området i bruk og øker areal grønne flater.	Oslobygg KF		Nytt tiltak
3.3	Videreutvikle Losæter som kompetansesenter for urbant landbruk i Oslo. Styrke møteplassen og tilby en arena for kurs- og kunnskapsformidling.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
3.4	Kart og indikatorer for urbant landbruk: - Publikumskart med oversikt over dyrkeprosjekt i Oslo oppdateres jevnlig, og er datagrunnlag for kommunale kart - Oppdatering av indikatorer gjennom datainnhenting fra kart, tilskuddsordning og miljø- og klimarapportering.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
3.5	Koordinere oppfølgingen av strategi for urbant landbruk og veilede virksomhetene på deres satsingsområder og tiltak.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.6	Utarbeide og følge opp kunnskapsgrunnlag om matproduksjonspotensiale for Oslo.	Regionkontor Landbruk	Bymiljøetaten	Nytt tiltak
3.7	Forvalte tilskuddsordning for urbant landbruk.	Bymiljøetaten		Videreføres
4. Kommunikasjon				
4.1	Legge til rette for erfaringsdeling og kommunikasjon om urbant landbruk innad i kommunen, ut mot innbyggere og styrke privat-offentlig samarbeid.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten v/Bykuben Bydeler	Nytt tiltak
4.2	Formidle dyrkekurs: Kunnskapsheving og lavterskeltilbud for befolkningen. Kan arrangeres av de kommunale gårdene eller av eksterne aktører.	Plan- og bygningsetaten v/Bykuben	Bymiljøetaten, Deichman	Videreføres
4.3	Deichman dyrker: Deichman-filialer formidler om urbant landbruk gjennom frøbibliotek og andre aktiviteter som følger sesongen. Utforske dyrkefestival i april.	Deichman	Bymiljøetaten PBE v/Bykuben	Nytt tiltak
4.4	Spre informasjon om samspillet mellom urbant landbruk og biologisk mangfold.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak

Tiltaksliste for å heve miljøkvaliteten i Oslofjorden, 2025-2028

Tiltak	Hovedansvar	Støtteansvar	Status for tiltak 2024
1. Redusere tilførsel av næringsstoffer			
1.1 Tiltak på renseanleggene			
1.1.1	Drift: Helhetlig resipientvurdering Oslofjorden - utarbeide et felles grunnlag for nye utslippstillatelser for alle kommuner og renseanlegg som har utslipp til indre Oslofjord. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak K1 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Vann- og avløpsetaten	Videreføres
1.1.2	Drift: Rensegrad Bekkelaget renseanlegg: 1. Vurdere rensegrad ved dagens anlegg og drift 2. Vurdering ytterligere økning av rensegrad ved endret drift (inkl. kostnadsvurdering) 3. Optimalisering av renseprosessene for å øke rensegradene (løpende) (dersom driftstiltak ikke er tilstrekkelig kan det utløse investeringstiltak). <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten	Videreføres
1.1.3	Drift: Samarbeid med VEAS om optimal styring av avløpsstrømmer for reduksjon av totalutslipp 1. Utnytte avløpssystemet best mulig med god dialog mellom Vann- og avløpsetaten og VEAS 2. Utarbeide beslutningsgrunnlag for å vurdere automatisk styring eller andre alternativer for optimalisert nitrogenfjerning <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten	Videreføres
1.1.4	Drift: Ta i bruk skyløsning (dash-board) med sanntid prosessdata (fra avløpsnett, samt kapasitet og belastning på Bekkelaget renseanlegg og VEAS). <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten	Videreføres
1.2 Tiltak på avløpsnett			
1.2.1	Investering: Rehabilitering og fornyelse av avløpsnett fra prioritering og utredning av områder med behov for tiltak til gjennomføring av investeringsprosjekter iht. Oslo kommunes investeringsregime. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten	Videreføres

1.2.2	Drift: Søk etter feil på avløpsnett som følge av kloakkforurensning i vassdrag (kildesporing): 1. Lekkasje på kommunalt ledningsnett 2. Lekkasje på private stikkledninger 3. Feilkoblinger Utføres systematisk ved initiering av Vann- og avløpsetatens investeringsprosjekter og etatens måleprogram for vannkvalitet i vassdrag. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.3	Drift: Oppfølging av feil og mangler på private stikkledninger for avløp avdekket av kildesporing, med etterfølgende pålegg om utbedring. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.4	Investering: Gjennomføre risikoanalyse av alle overløp. Overløp med middels og høy risiko skal utredes for tiltak. Kontinuerlige KVVU-arbeid/rehabilitering og fornying av avløpsnett. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.5	Drift: Gjennomføre driftstiltak på avløpsnett for å redusere overløp. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.6	Drift: Teste, anskaffe og skifte til nye overløpsloggere for mer presise data på overløpsmengder. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.7	Drift: Vurdere rensing av overløp. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.8	Investering: Gjennomføre separeringsprosjekter i sammenheng med rehabilitering av avløpsnett. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.2.9	Drift: Krav i byggesaker til oppfyllelse av krav til trinn 1 og 2 i tretrinns strategien for overvann før tillatelse til påslipp på kommunalt nett gis. Strengere krav til påslipp til avløp-felles. <i>Jf. Oslo kommunes handlingsplan for overvann.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.3 Spredt avløp				
1.3.1	Drift: Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensingsforskriftens kapittel 12 og 13, slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033. Dette er også en føring i de Nasjonale føringene for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene fra Klima- og miljødepartementet av 19. mars 2019. <i>Jf. tiltak 4 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres

1.3.2	Drift: Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser til utslipp av avløpsvann (separate avløpsanlegg). <i>Jf. tiltak 7 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.4 Båtseptik				
1.4.1	Investering: Etablering av septikmottak for fritidsbåter. <i>Jf. tiltak 5 i Helhetlig plan for ren og rik Oslofjord.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
1.5 Landbrukstiltak				
1.5.1	Drift: Kontroll og tilsyn av gjødslingsplan og krav til lagring og bruk av husdyrgjødsel.	Regionkontor Landbruk		Videreføres
1.5.2	Drift: Følge opp at jordbruket overholder krav i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket, til kantsone mot vassdrag på minst 2 meter. <i>Jf. tiltak 14 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Regionkontor Landbruk		Videreføres
1.5.3	Drift: Informere om regionale miljøkrav for jordbruket.	Regionkontor Landbruk		Videreføres
1.5.4	Drift: Følge opp avdekkede brudd på miljøkrav gjennom avkortning av utbetaling for produksjonstilskudd i jordbruket.	Regionkontor Landbruk		Videreføres
1.5.5	Drift: Regionalt miljøprogram (RMP) - miljøtilskudd til gårdbrukere som forvaltes lokalt etter regional prioritering i fylkene (Eks. grasdekte buffersoner mot vassdrag, arealer med ingen/utsatt jordarbeiding og areal med fangvekster). <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Regionkontor Landbruk		Videreføres
1.5.6	Investering: Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) - miljøtilskudd hvor midlene prioriteres og tildeles lokalt etter tiltaksstrategi fastsatt i tråd med nasjonale og regionale føringer. (Eks. etablere fangdammer, utbedre hydroteknisk anlegg eller restaurering av vassdrag). <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Regionkontor Landbruk		Videreføres
2. Redusere tilførsel av miljøgifter og mikroplast				
2.1 Sandfang og gatefeing				
2.1.1	Drift: Tømming av sandfang og kjøring til godkjent deponi. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.1.2	Drift: Økt tømming av sandfang som er kritiske ift. spredning av forurensning til vassdrag. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord.</i>	Bymiljøetaten		Nytt tiltak

2.1.3	<p>Drift: Videreutvikle kartløsning for sandfang med historikk for tømning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trinn 1: Oppdatering av kart til å stemme med dagens situasjon (legge inn nye/ta vekk feilregistreringer) - Trinn 2: Benytte datagrunnlag i kartet til å optimalisere og prioritere bestilling for tømning av sandfang - Trinn 3: Benytte datagrunnlag i kartet til oppfølging og oppdatering av driftskontrakter <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.1.4	<p>Drift: Utrede rutiner for tømning av sandfang og undersøke mulighet for bedre tømmerutiner og tiltak for å minimere miljøgiftstilførsler til vassdrag.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.1.5	<p>Drift: Bidra til økt rensing av forurenset overvann før påslipp til vassdrag gjennom optimalisering av tømmerutiner for sandfang.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig plan for ren og rik Oslofjord.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.1.6	<p>Drift: Gatefeiing og kjøring til deponi.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.2 Snøhåndtering				
2.2.1	<p>Drift: Videreføre snøsmelteanlegget (snølekteren) for smelting og rensing av smeltevannet før utslipp til fjorden.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.2.2	<p>Drift: Oppgradere renseanlegg på Åsland snødeponi.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.2.3	<p>Drift: SMELT – klimavennlig håndtering av brøytesnø. Målet er for fremtidig effektiv, fremtidsrettet klima- og miljøvennlig, sirkulærøkonomisk og skalerbar metode. Samarbeidsprosjekt mellom Trondheim kommune, Trøndelag fylkeskommune og Bymiljøetaten i Oslo kommune.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fase 3: Testing av prototypene (avsluttes 2. kvartal 2025) <p>Det vil ved prosjektets slutt vurderes om en eller flere av prototypene ønskes å anskaffes for drift i Oslo kommune.</p> <p><i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i></p>	Bymiljøetaten		Videreføres

2.2.4	Drift: Oppdatere Bymiljøetatens snøhåndteringsplan i påvente av felles kommunal plan for snøhåndtering. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
2.3 Småbåthavner				
2.3.1	Drift: Videreføre en samarbeidsgruppe med representanter fra Bymiljøetaten og Småbåtutvalget, med mål om å finne de mest effektive tiltakene for å minimere utslipp fra småbåthavner. Samarbeidsgruppen vil være en temagruppe under Vannområde Oslo.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.4 Kartlegging og kildesporing av miljøgifter				
2.4.1	Drift: Kartlegging av overvannsledninger på Oslo Havns arealer med utløp til fjorden. Målet med kartleggingen er å kartlegge hvilke resipienter som har direkteutslipp av bl.a. veivann mtp. tiltak for å bedre miljøtilstand.	Oslo Havn KF		Videreføres
2.4.2	Drift: Gjennomføre kartlegging, registrere ledninger fra potensielle forurensningskilder langs Alna (for eksempel. industri og næringsområder). <i>Jf. Utkast til handlingsplan Alna miljøpark.</i>	Bymiljøetaten	Vann- og avløps-etaten, Eiendoms- og byfornyelses-etaten	Videreføres
2.4.3	Drift: Prøvetaking av mikroplast ved kilde – undersøkelse av det kvantitative bidraget av mikroplast fra utvalgte industribedrifter til avløpsnett i Oslo gjennom rettet prøvetaking. <i>Jf. Tiltaksliste plast og marin forsøpling.</i>	Vann-avløpsetaten	Bymiljøetaten	Videreføres
2.4.4	Drift: Risikokartlegge miljøgifter (miljøfarlige stoffer) som kan bli tilført avløpsnett både fra husholdninger og virksomheter. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann-avløpsetaten		Videreføres
2.4.5	Drift: Videreutvikle oppstrømsarbeidet for å redusere tilførsler av forurensninger til avløpsnett. Arbeid opp mot husholdninger og bedrifter tilknyttet avløpsnett - risikokartlegging og bevisstgjøring. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann-avløpsetaten		Videreføres
2.4.6	Drift: Prøvetaking og analyse av miljøgifter inn og ut av Bekkelaget renseanlegg i tråd med forslag til revidert avløpsdirektiv (herunder også legemidler). <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann-avløpsetaten		Videreføres
2.5 Forurenset overvann: grenseverdier og innovative renseløsninger				
2.5.1	Følge opp tiltak i Oslo kommunes Handlingsplan for overvann og Oslo kommunes strategi for overvannshåndtering.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelses-etaten	Videreføres

2.5.2	Drift: Oppdatere interne rutiner og veiledere for å sikre kontinuerlig vurdering av behovet for og muligheten til avsetting av areal til rensiltak for overvann i alle Bymiljøetatens prosjekter.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.5.3	Drift: Styrke rutinen for driftsoppfølging av lokale overvannstiltak gjennom å kartlegge og kartfeste anlagte tiltak og deres driftsbehov. En eksempelsamling for anlagte overvannstiltak som samler driftserfaringer fra ulike typer anlegg er utarbeidet og denne bør oppdateres løpende.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.5.4	Drift: Multisource - Horizon 2020-prosjekt. Bymiljøetaten deltar med en pilot for rensing av veivann ved hjelp av naturbaserte løsninger. Undersøkelse av hvilke forurensningsstoffer veivannet inneholder og hvilken grad regnbed holder tilbake denne forurensingen.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.5.5	Drift: Tydeliggjøre krav for rensing av veivann i gatenormalen. Tydeligere krav til grenseverdier og rensemetoder.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.5.6	Drift: Utarbeide grenseverdier for utslipp av forurenset overvann til resipienter for Oslo kommune. Arbeid innenfor temagruppen "Forurenset overvann" under Vannområde Oslo. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
2.5.7	Drift: Kartlegge overvannsnettet i Oslo kommune for å redusere tilførsel av urbant forurenset overvann. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Nytt tiltak
2.6 Forurenset grunn og sedimenter				
2.6.1	Investering: Villfyllingsprosjektet – kartlegging av lokaliteter med mulig avrenning til vannforekomster (del av det store Villfyllingsprosjektet i Oslo) - Trinn1: Identifisering av aktuelle lokaliteter - Trinn 2: Utføre risikovurdering for lokaliteter med fare for uakseptabel påvirkning	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres
2.7 Etterdrift av nedlagte deponier				
2.7.1	Drift: Overvåking og etterdrift av de nedlagte kommunale avfallsdeponiene Rommen og Stubberud, samt den nedlagte private avfallsfyllingen på Kjelsrud.	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres
2.7.2	Drift: Håndtering av slam på sigevannsanlegg på Grønmo for å redusere belastningen til Bekkelaget renseanlegg.	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres
2.7.3	Drift: Tiltak for å redusere mengde av rent vann som renner til Grønmo. Den største mengden rent vann ledes kontrollert til en kunstig grøft og deretter til bekker. Det finnes imidlertid et område nordvest på Grønmo der vann fra Marka	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres

	kommer inn i området og blir forurenset av sigevannet etter at det har infiltrert deponiet.			
2.7.4	Utarbeide helhetlig plan for oppgradering av toppdekket på det gamle deponiet i forbindelse med områderegulering på Stubberud. Nytt toppdekke vil gi redusert dannelse av sigevann og gir bedre kontroll på utlufting og oksidering av deponigass.	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres
3. Habitatforbedrende tiltak				
3.1	Kartlegging og bekjempelse av fremmede marine arter, bl.a. stillehavsøsters og havnespy. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
3.2	Gjennomføre informasjonskampanjer opp mot båtfolk for å hindre spredning av havnespy.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.3	Kartlegge marint biologisk mangfold langs Oslo Havns arealer og nærliggende øyer (Hovedøya, Bleikøya og Gressholmen).	Oslo Havn KF		Videreføres
3.4	Drift: Reetablere ålegrasenger innenfor Oslo kommunes grenser. Videreføring av pilotprosjekt utført av Klimaetaten. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
3.5	Drift: Evaluering av utførte marine habitatforbedrende tiltak i Oslo kommune og konkretisere skjøtselsbehov. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
3.6	Drift: Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen. 1. Ulovlighetsoppfølging 2. Kartlegging og registrering av viktige bløtbunnsområder <i>Jf. tiltak 24 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Plan- og bygningssetaten, Bymiljøetaten		Videreføres
3.7	Drift: Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging. <i>Jf. tiltak 25 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>	Plan- og bygningssetaten		Videreføres
3.8	Drift: Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner.	Plan- og bygningssetaten		Videreføres

	<i>Jf. tiltak 59 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.</i>			
4. Tiltak mot marin forsøpling				
4.1	Drift: Gjennomføre systematisk strand- og elverydding gjennom hele året. <i>Jf. Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
4.2	Investering: Kartlegge havbunnen for marin forsøpling langs kaiene og øyene blant annet med undervannsdroner. <i>Jf. Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.</i>	Oslo Havn KF	Bymiljøetaten	Videreføres
4.3	Drift: Arbeide for å fase ut bruk av eksponert EPS som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i Indre Oslofjord. - Utrede muligheten for lokal forskrift - Informasjonskampanjer om utskiftning av isoporbrygger <i>Jf. Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
4.4	Investering: Evaluere de første smarte avfallsbeholdere med komprimator som gir automatisk signal ved behov for tømming. Vurdere etablering av flere. <i>Jf. Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.</i>	Bymiljøetaten, Oslo Havn KF		Videreføres
4.5	Drift: Forvalte tilskuddsordning mot plastforsøpling. Tilskuddsordningen omfatter blant annet opprydding og forebygging av marin forsøpling i indre Oslofjord og vassdragene i Oslo, samt kunnskapsheving og holdningskapende arbeid. <i>Jf. Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.</i>	Bymiljøetaten		Videreføres
4.6	Fjerning av båtvrak	Bymiljøetaten		Videreføres
5. Overvåking av vannkvalitet				
5.1	Overvåking av vannkvalitet i vannforekomster i Vannområde Oslo. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten		Videreføres
5.2	Overvåking av vannkvalitet i Oslo kommunes vassdrag i regi av Vann- og avløpsetaten. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
5.3	Vurdere behov for revisjon av Vann- og avløpsetatens overvåkingsprogram på bakgrunn av nytt forslag til overvåkingsprogram for Vannområde Oslo.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres

5.4	Deltakelse i overvåking av Indre Oslofjord i regi av Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i Indre Oslofjord.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
5.5	Overvåking av gjennomførte tiltak på Langøyene. <i>Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.</i>	Eiendoms- og byfornyelses-etaten		Videreføres
6. Annet				
6.1	Forvalte tilskuddsordningen for å bedre lokale miljøforhold i Oslofjorden. Tilskuddsordningen omfatter tilskudd til gjennomføring av lokale habitatforbedrende tiltak og/eller løsninger som kan bedre vannkvaliteten i Oslofjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres

Tiltaksliste mot plast og marin forurensning, 2025-2028

Tiltak	Hovedansvar	Støtteansvar	Status for tiltak 2025	
1. Redusert forbruk av engangsplast				
1.1	Analysere innkjøpsdata for engangsprodukter og plastemballasje og identifisere tiltak for økt måloppnåelse innen sirkulær økonomi og indirekte utslipp. reduserte indirekte utslipp fra kommunens innkjøp.	Utviklings - og kompetanse-etaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres
1.2	Fremme redusert bruk av plast, som engangsprodukter og emballasje, i kommunens samkjøpsavtaler og veilede innkjøpere og bestillere i kommunens egne virksomheter.	Utviklings - og kompetanse-etaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres
1.3	Tilrettelegge for redusert bruk av plast, som engangsprodukter og emballasje, i prioriterte samkjøpsavtaler for hele kommunen.	Utviklings - og kompetanse-etaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres
1.4	Stille krav for redusert bruk av plast, som engangsprodukter og emballasje, samt alternativer til jomfruelig plast i anskaffelser.	Alle virksomheter	Utvikling - og kompetanse-etaten	Justeres og videreføres
1.5	Tilrettelegge for og veilede ansatte om redusert bruk av plast- og engangsprodukter i kommunens virksomheter, samt forvalte støtteordning for plastreduksjon.	Bymiljøetaten		Videreføres
1.6	Finne miljøvennlige alternativer til unødvendig engangsplast og engangsprodukter i kommunens kantiner ved å: - Veilede private aktører som drifter kantiner for kommunen - Stille krav i nye kontrakter om å ikke bruke unødvendig engangsplast og engangsprodukter generelt.	Bymiljøetaten, Alle virksomheter		Justeres og videreføres
1.7	Stille krav om at bruk av unødvendige engangsartikler i plast reduseres når kommunal eiendom leies ut til arrangementer, samt veilede arrangører mot mer plastsmarte arrangementer.	Bymiljøetaten, bydeler		Videreføres
2. Forebygging av forurensning og håndtering av plastavfall				
2.1	Implementere smarte avfallsbeholdere som har komprimator og automatisk signal for tømning, i bybildet og spesielt langs kaikant.	Oslo Havn KF, Bymiljøetaten	Utviklings - og kompetanse-etaten	Videreføres

2.2	Gjøre tiltak i egen drift, samt påvirke nedstrømsaktører og regelverk, for å øke materialgjenvinningsgraden av plast.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten	Klimaetaten	Videreføres
2.3	Arbeide for at det etableres et plastgjenvinningsanlegg på Østlandet.	Byrådsavdeling for næring og eierskap	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten	Videreføres
2.4	Etterse at utbyggere (grunneier etter forurensningsloven) og deres samarbeidspartnere, følger opp sitt ansvar for å forebygge spredning av plast utenfor byggeplasser, gjennom tilsyn kommunen har på byggeplasser.	Plan - og bygningsetaten		Videreføres
2.5	I dialog med byggebransjen, finne målrettede tiltak som forbedrer praksisen for plastavfallhåndtering.	Oslobygg KF	Klimaetaten, Bymiljøetaten	Videreføres
2.6	Gjennom de kommunale virksomheter som er ansvarlig for bygg- og anleggsvirksomhet, stille krav i kontrakter for å sikre at plastavfall fra byggeplasser ikke kommer på avveie, med særlig aktsomhet for byggeplasser nær Oslofjorden.	Oslobygg KF	Utvikling- og kompetanse-etaten, Klimaetaten, Bymiljøetaten	Videreføres
3. Opprydding og marin forsøpling				
3.1	Kartlegge forsøpling på havbunnen langs kaiene og øyene med drone.	Oslo Havn KF	Bymiljøetaten	Videreføres
3.2	Rydde havbunnen i indre Oslofjord for marin forsøpling og redskaper som fører til spøkelsesfiske.	Oslo Havn KF, Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
3.3	Legge til rette for frivillig rydding i Oslo gjennom støtteordninger og bistand til avfallshåndtering. Engasjere innbyggere og frivillige gjennom Vårrusken.	Bymiljøetaten, Oslo Havn KF		Justeres og videreføres
3.4	Gjennomføre Gaterusken, som er et samarbeid mellom Rusken og Kirkens Bymisjon, om å rydde gatene i sentrum.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.5	Gjennomføre vårrengjøring med gatefeiling og fjerning av forsøpling.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
3.6	Systematisk rydde strender og elver gjennom hele året, samt rydde områder som er vanskelig tilgjengelig. Registrere funn på Rydde.no for å styrke kartleggingen av marin forsøpling i kommunen.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
3.7	Være en pådriver for at småbåthavner i Oslo får på plass tiltak som hindrer spredning av miljøgifter og mikroplast fra vedlikehold av fritidsbåter, samt oppryddingstiltak av havbunnen ved tilhørende havneområder.	Bymiljøetaten		Videreføres Skalerbart
3.8	Økt innsats rettet mot fjerning av båter som er sunket eller står i fare for å synke i indre Oslofjord.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF, Brann- og redningsetaten	Videreføres

3.9	Arbeide for å fase ut bruk av eksponert isopor (EPS) som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i indre Oslofjord.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.10	Støtte arbeid for å utvikle ny teknologi for å samle opp plast og forhindre spredning til fjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres
4. Mikro- og nanoplast				
4.1	Kartlegge bedrifter som har sannsynlighet for store utslipp av mikroplast til Oslos avløpsnett. Ta prøver fra utvalgte industribedrifter for å undersøke bidraget av mikroplast.	Vann- og avløpsetaten		Justeres og videreføres
4.2	Være oppdatert på kunnskap, regelverk og konsekvenser av mikroplast i avløpslam til landbruksjord.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres
4.3	Stille krav til (etter gjeldende lov/forskrift): - rensing av anleggsvann - infiltrasjon slik at det meste som blir skylt bort av partikulær forurensning ved nedbør filtreres og renses lokalt	Plan - og bygningsetaten		Nytt tiltak
4.4	Forhindre spredning av mikroplast fra snødeponier ved vintervedlikehold av vei, blant annet ved bruk av infiltrasjonsflater.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
4.5	Levere alle oppfeide masser og oppsug fra sandfang til godkjente deponier.	Bymiljøetaten		Videreføres
5. Kunnskap, informasjon og samarbeid				
5.1	Forvalte tilskuddsordning til tiltak mot plastforsøpling i Oslo.	Bymiljøetaten		Videreføres
5.2	Få bedre kunnskap og utarbeide nye tiltak innen: - Omfanget av og hovedkildene til plast- og marin forsøpling i indre Oslofjord og vassdragene i Oslo, - Alternativer til unødvendig plast og materialbruk	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres
5.3	Samle erfaringer og være en pådriver for uttesting av gjenbruksløsninger for take-away emballasje i Oslo.	Bymiljøetaten		Videreføres
5.4	Gjennomføre informasjonsarbeid rettet mot Oslos innbyggere om hvordan man kan redusere unødvendig bruk av plast og unngå plastforsøpling.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Plan - og bygningsetaten v/ ByKuben og Renovasjons - og gjenvinnings-etaten	Justeres og videreføres
5.5	Øke kunnskapen om utfordringer og løsninger knyttet til plast og marin	Utdanningsetaten	Klimaetaten	Videreføres

	forsøpling blant Oslos skoleelever, gjennom Klimaskolen.			
5.6	Øke kunnskapen om plastforsøpling og materialgjenvinning blant alle Oslos 4. klasse elever, gjennom undervisningsopplegget på SirkuLÆR, et opplæringstilbud hos Renovasjons- og gjenvinningsetaten på Haraldrud.	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Videreføres
5.7	Øke kunnskapen om plastsortering og motivere til endret atferd gjennom: <ul style="list-style-type: none"> - Å besøke Oslos innbyggere for å gi personlig veiledning - Kommunikasjon mot Oslos innbyggere 	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten		Justeres og videreføres
5.8	Samarbeide med næringslivet samt organisasjoner nasjonalt og internasjonalt, for å redusere bruken av plast og bekjempe marin forsøpling.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres